

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม รวมทั้งสิ่งแวดล้อม บุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ มักจะประสบปัญหาต่างๆ การแก้ไขปัญหาของสังคมมีหลายวิธีการให้การศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้บุคคลในสังคมเป็นคนมีเหตุผล เข้าใจปัญหาได้อย่างถูกต้อง รู้จักคิดอย่างเป็นระบบและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ซึ่งคุณสมบัติที่กล่าวมาแล้วจะช่วยให้ปัญหาของสังคมลดน้อยลง

การจัดการศึกษาเพื่อช่วยลดปัญหาของสังคม ควรเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการเตรียมบุคคล เพื่อชีวิตในปัจจุบันและอนาคต ให้ผู้เรียนเป็นผู้สามารถปรับตัวและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง มีแนวคิดที่จะแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ กระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการทางสังคมที่เป็นอยู่

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มุ่งที่จะให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน และดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (สายหยุด จำปาทอง, 2525)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้จัดเนื้อหาเป็นกลุ่มเรียกว่ากลุ่มประสบการณ์ มี 5 กลุ่มประสบการณ์คือ

1) กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วยวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์

2) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม กล่าวถึงปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่างๆ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี

3) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างนิสัย

4) กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์การทำงาน และ ความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

5) กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และวิชาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต เพื่อให้โรงเรียนเลือกสอนอย่างใดอย่างหนึ่ง ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525)

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มประสบการณ์หนึ่งในจำนวน 5 กลุ่มของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกำหนดเนื้อหาไว้ 12 หน่วยคือ

- หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต
- หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน
- หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา
- หน่วยที่ 4 ชาติไทย
- หน่วยที่ 5 ชั่ว เหตุการณ์ วันสำคัญ
- หน่วยที่ 6 การทำมาหากิน
- หน่วยที่ 7 พลังงานและสารเคมี
- หน่วยที่ 8 จักรวาล และอวกาศ
- หน่วยที่ 9 ประเทศเพื่อนบ้าน
- หน่วยที่ 10 การสื่อสารและการคมนาคม
- หน่วยที่ 11 ประชากรศึกษา
- หน่วยที่ 12 การเมืองและการปกครอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525)

จากเนื้อหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวสรุปรวมไว้ว่า กลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นกลุ่มการเรียนรู้ที่ต้องการให้นักเรียนรู้ถึงปัญหา และ กระบวนการแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมของมนุษย์ในด้านต่างๆ ได้แก่ ทางด้านอนามัย ประชากร การเมือง การปกครอง สังคม ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การติดต่อสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้นำเอาประสบการณ์ เหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงอยู่ และการดำเนินการในชีวิตที่ดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525)

สำหรับจุดประสงค์ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่ม
ประสบการณ์สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้กำหนดจุดประสงค์ไว้ 7 จุดประสงค์
ดังนี้

- 1) ให้ความรู้เข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติตนได้ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย
ทางร่างกายและจิตใจ ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
- 2) ให้ความรู้พื้นฐาน และความสามารถที่จะดำรงชีวิตได้
- 3) ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง
นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์และชีวิตประจำวันได้
- 4) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
ทั้งที่เป็นธรรมชาติ เทคโนโลยี และทางสังคม
- 5) ให้ความรู้เข้าใจเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 6) ให้เข้าใจหลักการของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยให้ตระหนักในหน้าที่
ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามขอบเขต แห่งสิทธิ เสรีภาพ ของตนเองและผู้อื่น
- 7) ให้ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และความเป็นเอกราชของชาติ

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2525)

จากการศึกษาของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2533) พบว่า ในช่วง
เวลาดังกล่าว สภาพเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย การดำรงชีวิต
การอาชีพ และกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งเหตุการณ์ในสังคม มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น
และเต็มไปด้วยการแข่งขัน เนื้อหาสาระของวิชาการต่างๆ ส่วนมากล้วนเป็นหลัก
ทฤษฎีโดยทั่วไป ด้วยประสงค์จะให้นักเรียนทั่วไปทั้งประเทศได้เรียนรู้เหมือนกัน
ในระดับเดียวกันหมด ด้วยลักษณะเช่นนี้จึงเป็นเหตุให้การเรียน มุ่งเนื้อหาสาระที่เป็น
ทฤษฎี จึงสอดคล้องกับชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมน้อยมาก อีกทั้งไม่ได้ส่งเสริมให้
นักเรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักพัฒนา มีทักษะในการทำงาน และมีค่านิยมที่ดีงาม
ผลการเรียนที่เกิดขึ้นก็คือ นักเรียนต้องท่องจำความรู้เนื้อหาสาระมากมาย และ
ลืมไปในที่สุด หรือกลายเป็นเนื้อหาสาระที่ล้าสมัย ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาทักษะ ความสามารถในการพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และ
สังคม ให้ทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (กรมวิชาการ 2533)

ซึ่งสอดคล้องกับ ชำรง ชูทัพ (2521) ที่กล่าวว่า เนื้อหาที่กำหนด
ในหลักสูตร สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นไม่เท่ากัน สำหรับ บันลือ พฤษะวัน
(2526) กล่าวว่า เนื้อหาบางเรื่องไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การ
เปลี่ยนแปลงทางการเมืองไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลง
ทางการเมืองทำให้สอนได้ยาก โดยเฉพาะเรื่องระบบการปกครอง เนื้อหาในหลักสูตร
และแบบเรียนค่อนข้างล้าสมัย เนื้อหาด้านนามธรรม สอนค่อนข้างยาก

เนื้อหาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งองค์ประกอบหนึ่งของหลักสูตร ซึ่งมีบทบาท
สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมเป็นส่วนสำคัญที่จะ
นำไปให้ผู้เรียนไปสู่จุดหมายตามหลักสูตรที่ต้องการ สำลี ทองธิว และคณะ (ม.ป.ป.)
ได้กล่าวไว้ว่า "เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า ความต้องการหรือค่านิยมของสังคม จะเป็น
ตัวการกำหนดในการเขียนจุดประสงค์"

ดังนั้น หลักสูตรจึงต้องกำหนดเนื้อหา ซึ่งเนื้อหานั้นๆ ต้องสอดคล้องและ
สนองตอบต่อจุดประสงค์ และจุดประสงค์ของหลักสูตรจะต้องตอบสนองความต้องการ
ของสังคมเช่นเดียวกัน หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้ทดลองใช้เมื่อ
พ.ศ. 2518 และประกาศใช้อย่างเป็นทางการเมื่อ พุทธศักราช 2521 และใช้
เรื่อยมาจนถึง พุทธศักราช 2532

ด้วยเหตุผลที่ว่า "หลักสูตรต้องสร้างให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของ
สังคม" ดังนั้นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงต้องสอดคล้องกับ
ความต้องการของสังคม ช่วงปี พ.ศ. 2521-2532 และเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิตก็จำเป็นต้องสร้างให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมเช่นกัน

สภาพสังคมจะประกอบด้วยพื้นฐานด้านต่างๆ 4 ด้านคือ การเมือง เศรษฐกิจ
สังคม และวัฒนธรรม จากการศึกษาสภาพของสังคม ช่วงปี พุทธศักราช 2521-2532
พบว่า มีลักษณะปัญหาแตกต่างกันออกไปดังนี้

สภาพสังคมด้านการเมืองการปกครอง

ในช่วง พ.ศ. 2521-2532 มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้ง
กล่าวคือ มีการก่อการกบฏ 2 ครั้ง มีการยุบสภา 3 ครั้ง ดังนี้

1. กรณีกบฏ 1 เมษายน 2524 ผู้ก่อการ คือ พลเอกสฤษดิ์ จิตปฏิมา
พลโทวศิน อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายทหารยังเติร์ก (จปร. รุ่น 7) โดยพยายาม
ยึดอำนาจจากรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ สาเหตุเกิดจากความแตกแยกภายใน

พรรคการเมืองที่สนับสนุน พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ทำให้พรรคกิจสังคม ซึ่งเป็นพรรคที่มีอิทธิพลสูงพรรคหนึ่ง ต้องแยกตัวออกจากรัฐบาล อันเป็นผลให้มีการปรับปรุงคณะรัฐมนตรีกันใหม่ เพื่อรับมือกับฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร แม้ว่าพลเอกเปรมจะรวบรวมพรรคการเมืองต่างๆ เข้ามาจัดตั้งรัฐบาลจนมีเสียงสนับสนุนในสภาผู้แทนราษฎรถึง 153 เสียง ซึ่งเกินครึ่งอยู่ก็ตาม แต่การประกาศแยกตัวของลูกพรรคแนวมหาชนที่ไม่ยอมสนับสนุนหัวหน้าพรรคของตนเอง คือ พลตรีสุดสาย เทพหัสดิน ณ อยุธยา ทำให้คะแนนเสียงเกินครึ่งนั้นลดต่ำลงมาไม่ถึงครึ่ง มีการวิพากษ์วิจารณ์กันในหมู่ประชาชน ถึงการวางตัวคณะรัฐบาลพลเอกเปรม สมัยที่ 2 ว่า มีนักวิชาการมากเกินไป รัฐมนตรีบางคนแสดงกิริยาก้าวร้าว จนถูกนักศึกษาและประชาชนประท้วง ทำให้ภาพพจน์ของรัฐบาลต่ำลง ทั้งๆ ที่เพิ่งเข้ารับตำแหน่งเพียงไม่กี่วัน เป็นเหตุให้พลเอกสฤษดิ์ จิตปฎิมา ถู้อโอกาสทำการยึดอำนาจจากคณะรัฐบาลแต่ไม่สำเร็จ (มนตรี เจนวิทย์การ ม.ป.ป.)

2. การยุบสภาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เมื่อ 19 มีนาคม 2526 สาเหตุเนื่องมาจาก ปลายปี 2525 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าแต่งตั้ง พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ 2521 บทเฉพาะกาล กำลังจะสิ้นสุดลงจึงเกิดการเคลื่อนไหวแก้รัฐธรรมนูญ พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ไม่พอใจการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเรียงเบอร์ จึงนำวุฒิสมาชิกที่เป็นทหาร 9 นาย ลาออกเมื่อ 26 มกราคม 2526 (แต่ภายหลังแต่งตั้งใหม่ก็รับเป็นอีก) ในที่สุด การเปิดสภาวิสามัญเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญก็ผ่านวาระแรก เมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2526 ตกลงในวาระสุดท้ายทำให้กระทรวงมหาดไทยสามารถกำหนดการเลือกตั้งได้ในวันที่ 12 มิถุนายน 2526 แต่แล้วพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ กลับออกพระราชกฤษฎีกา ยุบสภากระทันหัน เมื่อ 19 มีนาคม 2526 และกำหนดเลือกตั้งภายใน 18 เมษายน 2526 ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีเวลาหาเสียง 30 วัน และ พลเอกเปรม แกลงไม่ขอรับเป็นนายกรัฐมนตรี นอกจากพรรคการเมืองต่างๆ ต้องการให้เป็นนายกอีกครึ่ง หลังเลือกตั้งแล้ว พลเอกเปรม ก็ได้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีก (มติชน, 2532)

3. เหตุการณ์ 9 กันยายน 2528 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ และ พลเอกเสรีม ณ นคร กบฏต่อพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งผลของการก่อการกบฏ

ทำให้มีผู้เสียชีวิต 5 ราย เป็นทหาร 2 ราย ผู้สื่อข่าวต่างประเทศ 2 ราย และประชาชน 1 ราย ผู้ได้รับบาดเจ็บ 62 ราย ทวีปย์สินราษฎรเสียหาย 20 หลังคาเรือน ผู้ก่อการกระทำการยึดอำนาจไม่สำเร็จ สาเหตุสำคัญก็คือ การต่ออายุผู้บัญชาการทหารบก เป็นเหตุให้ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกถูกถอดถอน (มติชน, 2532)

4. การยุบสภาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เมื่อ 1 พฤษภาคม 2529 หลังจากเหตุการณ์ 9 กันยายน 2528 แล้ว ได้มีการเคลื่อนไหวแก้ไขพระราชกำหนด เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และ พ.ศ. 2529 ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 เปิดสภากันแรก รัฐบาลแพ้เสียงในสภาที่ไม่ผ่านพระราชกำหนด เมื่อฝ่ายกอดตันรัฐบาลจงใจให้พลเอกเปรม ลาออก แต่พลเอกเปรม ก็สามารถฝ่า การต้านทานสำเร็จ ซึ่งรัฐบาลเห็นว่า สภาผู้แทนราษฎรมิได้คำนึงถึงเหตุผล ในพระราชกำหนด หากสืบเนื่องมาจากความแตกแยกในพรรคการเมืองบางพรรค หากให้สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ยังคงทำหน้าที่ต่อไป ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการบริหาร ราชการแผ่นดิน และกระทบถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ และจะนำมาซึ่ง ความเสื่อมโทรมของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สมควรยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปขึ้นมาใหม่ (โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์, 2532) จึงประกาศยุบสภาในกลางดึกคืนวันนั้น และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 ซึ่งหลังจากการเลือกตั้งแล้ว พลเอกเปรม ก็ได้ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกเป็นสมัยที่ 5 (อาทิตย์, 2531)

5. การยุบสภาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2531 เนื่องจากสภาพรัฐบาลผสมครั้งนี้มีพรรคชาติไทยเข้าร่วมด้วย เพราะ พลตรีประมาณ อดิเรกสาร พ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค หลังจากแสดงท่าทีอยู่กับกลุ่ม พลังที่ติดต้านพลเอกเปรม ส่วนนายบรรหาร ศิลปอาชา ได้พยายามเชื่อมความสัมพันธ์ กับพลเอกเปรม ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่าง พลเอกเปรม กับ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช หมางเมินเป็นอันมาก รัฐบาลเปรมในขวบปีที่ 8 ได้เผชิญกับมรสุมอย่างหนักหน่วง ของความเบื่อหน่าย ความไม่พอใจต่อท่าทีของ พลเอกเปรม พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ จะลาออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก ปัญหาโยกย้ายแต่งตั้งนายทหารเข้ารับราชการ ความขัดแย้งภายในพรรคร่วมรัฐบาล โดยเฉพาะความขัดแย้งของพรรคประชาธิปัตย์ กับกลุ่ม 10 มกราคม และการขัดแย้งทางรัฐสภาในวาระสุดท้าย คือ การพิจารณา ผ่านร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ซึ่งในที่สุด พลเอกเปรม ชนะการลงมติ แต่ได้ตัดสินใจ

ยุบสภาในเวลาต่อมาและประกาศวันเลือกตั้งทั่วไป คือวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 (พยุ่ง พึ่งสุข, 2532)

จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลา 10 ปี (2521-2531) มีเหตุการณ์ที่แสดงถึงความไม่มั่นคงทางการเมืองถึง 5 ครั้ง เป็นการกบฏ 2 ครั้ง และยุบสภา 3 ครั้ง ทำให้เห็นว่าการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว ไม่มีความมั่นคง พรรคการเมืองดำเนินการทางการเมืองโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนทางการเมืองมากกว่าประเทศชาติ มีการแก่งแย่งผลประโยชน์ทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับลัทธิ ชีร์เวคิน (2531) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ในทางการเมือง มีการใช้ตำแหน่งเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มและพรรคพวก จนเป็นที่ไม่น่าไว้วางใจ อาจกล่าวได้ว่าในช่วงนี้มีปัญหาฉ้อราษฎร์บังหลวง หนักกว่าสมัยใด น่าจะเรียกว่าเป็นช่วงธุรกิจทางการเมือง เป็นปรากฏการณ์ที่เด่นชัด การใช้เงินเพื่อชื่อเสียงในการเลือกตั้งและการเข้าสู่ตำแหน่งบริหารเพื่อหาโอกาสในการถอนทุน

ในการยุบสภาแต่ละครั้งสาเหตุจะเกิดจากแนวคิด 2 ประการ คือ

1. การแก่งแย่งเพื่อให้พวกตนได้รับประโยชน์มากกว่า ทำให้หัวหน้ารัฐบาลต้องประสพมรสุมอย่างหนัก ทั้งทางรัฐสภาและสื่อมวลชน
2. มีแรงบีบคั้นมาจากอำนาจทางทหาร แม้ว่าหัวหน้ารัฐบาลในช่วง 10 ปีดังกล่าวจะเป็นนายทหารระดับผู้บัญชาการทหารบกมาก่อน ก็ยังไม่อาจพ้นวังวนแห่งอำนาจนี้ จะเห็นได้จากการตั้งงบประมาณของกระทรวงกลาโหม ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกล้าเข้าไปแตะต้อง ถึงขนาดหัวหน้ารัฐบาลต้องร้องขอต่อหัวหน้าพรรคฝ่ายค้าน (ดิถีฤทธิ์ ปราโมช, 2526)

นอกจากการยุบสภาแล้ว ความไม่มั่นคงทางการเมืองยังมาจากสาเหตุของการก่อกบฏ ซึ่งเกิดจากการไม่เข้าใจบทบาทของตนเองทางการเมือง และการแสวงหาอำนาจอื่นไม่ชอบธรรม เช่น การต่ออายุราชการของผู้บัญชาการทหารบกที่ทางผู้เสียผลประโยชน์คิดว่าจะทำให้ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกถูกกุดตัน เมื่อมีการต่ออายุราชการในตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกของ พลเอกเปรม ในปี พ.ศ. 2523 ได้กลายเป็นพื้นฐานแห่งความขัดแย้งในกองทัพบก เพราะมีพลเอกอีกหลายคน "รอคิว" ไม่ว่าจะเป็น พลเอกเสริม ณ นคร ที่มาพลาดตำแหน่งนี้ หรือ พลเอกสัณฑ์ จิตปฎิมา พลเอกเทพ ทรานเลิศ ฯลฯ ทำให้ทั้งพลเอกเสริม และ พลเอกสัณฑ์ กระทำการ

ก่อความไม่สงบให้เกิดขึ้น และผลของการปฏิบัติทำให้เกิดการแตกแยกในกองทัพอย่างรุนแรง แต่อำนาจส่วนใหญ่อีกยังอยู่ในมือของทหาร ซึ่งมีรัฐบาลเป็นเครื่องมือในการแสวงหาอำนาจนั้นๆ

จากเหตุการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การเมืองในช่วง พ.ศ. 2521-2531 มีปัญหาดังนี้

1. การแสวงหาอำนาจอันไม่ชอบธรรม
2. การคอร์ปชั่น
3. ความสับสนไม่เข้าใจระบอบประชาธิปไตย
4. ความไม่รู้บทบาทและหน้าที่ของตนเองในฐานะผู้แทนราษฎร
5. ไม่เข้าใจบทบาททางการเมืองของตน
6. ไม่รู้จักเลือกผู้แทนที่ดี
7. ไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
8. ไม่สนใจปัญหาบ้านเมือง

ข้อสรุปดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของผู้สังเกตทางการเมือง ดังนี้ พลตรี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช (สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2532 อ้างถึงใน วัฒนชัย วินิจจะกุล, 2532)

การแสวงหาอำนาจอันไม่ชอบธรรม เราเห็นได้จากการพยายามก่อความไม่สงบ การซื้อเสียงเข้ามาในสภา การที่หัวหน้ารัฐบาลพยายามเลือกพรรคเล็ก พรรคน้อยเข้าไปเป็นฝ่ายรัฐบาล เพื่อให้ได้เสียงสนับสนุนมากๆ บรรดาพรรคต่างๆ ก็ไม่สนใจภาวะของบ้านเมือง ขอให้ได้เข้าร่วมรัฐบาลเพื่อผลประโยชน์ของตนเองก็พอแล้ว ทำให้มีการโกงกิน คอร์ปชั่นกันอย่างกว้างขวางเข้าไปอีก สาเหตุใหญ่ก็มาจากประชาชนเลือกคนเข้ามาเป็นผู้แทน โดยมีเงินเป็นตัวแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียง อันนี้เพราะคนไทยไม่รู้จักผู้แทนที่ดีเป็นอย่างไร และคิดถึงวันนี้มากกว่าวันนี้ ไม่สนใจว่าบ้านเมืองจะเป็นอย่างไร

ธีรยุทธ บุญมี (สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2532) กล่าวโดยสรุปว่า

ศูนย์กำลังอำนาจในสมัยช่วงเวลาดังกล่าวอยู่กับทหารไม่ใช่เพียงสมัยนี้ แต่เป็นทุกยุคทุกสมัยตลอดมา ยุคใดประชาชนมีกำลังเข้มแข็ง อำนาจทางทหารจะพยายามอ่อนปวน แต่อำนาจของพลังประชาชนจะมีช่วงสั้นๆ เท่านั้น เพราะไม่มีองค์กร พอเลือกตั้งเสร็จ ทหารก็เข้ามาบีบคั้นอีก บางที่ยังตั้งคณะรัฐบาลอยู่ก็ยังเข้ามาอยู่ในเบื้องหลังการจัดตั้งรัฐบาล ผู้แทนราษฎรที่เข้ามาส่วนใหญ่ พรรคการเมืองจะอิงทหารใหญ่เป็นหลัก คนไทยเป็นคนล้มง่ายและไม่ค่อยสนใจปัญหาบ้านเมือง การเลือกตั้งเข้ามาของผู้แทนราษฎรจะใช้เงินซื้อเสียงเข้ามาเป็นส่วนใหญ่ เมื่อได้แล้วก็ต้องถอนทุน การคอร์รัปชันเป็นของคู่กันกับนักการเมืองไทย จะมีเพียงเล็กน้อยไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ที่เป็นนักการเมืองที่ดี ไม่มีรู้ว่าสิทธิเสรีภาพของตนและผู้อื่นเป็นอย่างไร ดูได้จากการประชุมสภาแต่ละครั้ง หากมีการถ่ายทอดเสียงด้วยยิ่งแล้วใหญ่ ผมว่าอันนี้เกิดจากความสับสนว่าอะไรคือหน้าที่ อะไรคือสิทธิ และอะไรคือเสรีภาพ

เสกสรร ประเสริฐกุล (สัมภาษณ์, 11 กันยายน 2532) กล่าวโดยสรุปว่า

รัฐสภาเราช่วงนี้ แม้ว่าเป็นประชาธิปไตย แต่ก็เหมือนเผด็จการ เพราะคุณภาพของคน que เข้าไปเป็นผู้แทนปวงชนไม่ได้เป็นผู้แทนของประชาชนอย่างแท้จริง ประชาธิปไตยในสภาพเป็นเพียงเครื่องมือของการแสวงหาผลประโยชน์ เรื่องนี้ควรเน้นวิธีการสรรหาคนเข้ามาเป็นตัวแทน ถ้าเลือกนักธุรกิจทางการเมืองเข้ามาเป็นผู้แทนอย่างที่เป็นอยู่ เราก็ยุ่ง ผมบอกได้เลยว่าช่วงเวลาที่กำหนดนั้นมีอำนาจเล็กๆ เข้ามาครอบงำสภาตลอด และรัฐบาลเป็นเพียงเครื่องมือเท่านั้น การก่อการปฏิวัติครั้งหนึ่งเป็นการเปิดทางให้กระทำกันเพื่อจะได้หาเหตุผลมาอ้างกับประชาชนว่า ประชาธิปไตยเข้มแข็ง ผมว่ามันเหมือนกับเราดูละคร

แม้ว่าช่วงปี 2521 จะเป็นปีที่มีการส่งเสริมให้ประชาชนตื่นตัว โดยใช้กิจการลูกเสือชาวบ้านเป็นแนวทางก็ตาม แต่มิได้ส่งเสริมให้เห็นระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มุ่งอบรมให้รักชาติและสามัคคีเท่านั้น แต่ประชาชนยังไม่ทราบถึงคำว่า ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ซึ่งงานวิจัยของพรพรรณ วรวิติ (2525) พบว่า การให้ความรู้กับประชาชน เรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ยังไม่มีเด่นชัด กล่าวเพียงผิวเผินเท่านั้น ทุกคนรู้จักคำว่า "ประชาธิปไตย" แต่ไม่รู้ว่าประชาธิปไตยเป็นอย่างไร

ความจำเป็นประการสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ชวน หลีกภัย (2532) กล่าวว่า ประชาธิปไตยของไทยยังไม่มีการพัฒนา ควรมีการปลูกฝังประชาธิปไตยให้กับเด็กและเยาวชนของชาติ ซึ่ง สอดคล้องกับ ภิญญู สาทร (2531) ซึ่งกล่าวว่า บ้านเมืองของเรามีการปกครองแบบประชาธิปไตย การที่ประชาธิปไตยจะพัฒนาไปด้วยดี ต้องพัฒนาคนให้มีความรู้ด้านประชาธิปไตย เสียก่อน

การที่สถานการณ์การเมืองของไทยในระยะเวลาดังกล่าวไม่มั่นคง

เนื่องมาจากการพัฒนามีปัญหาอยู่ ดังนั้นควรมีการปลูกฝังเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เด็กได้รู้และได้ฝึกฝนอย่างแท้จริงในเรื่องที่เกี่ยวกับการแสวงหาอำนาจอันไม่เป็นธรรม การคอร์รัปชัน ความสับสนไม่เข้าใจระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ความไม่รู้บทบาทและหน้าที่ของตนเองในฐานะผู้แทนราษฎร ความไม่รู้ไม่เข้าใจบทบาททางการเมืองของประชาชนและนักการเมือง รวมทั้งการที่ประชาชนไม่รู้จักเลือกผู้แทนที่ดี ไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และไม่สนใจในปัญหาของบ้านเมือง ซึ่งหลักสูตรการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรประถมศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานการศึกษา จึงควรเน้นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยบรรจุเนื้อหาวิชาดังกล่าวไว้ในหลักสูตร

สภาพสังคมทางด้านเศรษฐกิจ

คำว่า "เศรษฐกิจ" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) หมายถึง งานที่เกี่ยวกับผลผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก การบริโภคใช้สอยสิ่งต่างๆ ของชุมชน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า คำว่าเศรษฐกิจจะเป็นเรื่องของบริโภคใช้สอยของชนในชาติ ในช่วงปี 2521-2532 เป็นช่วงเวลาที่มีการผันผวนทางเศรษฐกิจอย่างมากในระดับประเทศ มีการเคลื่อนไหวทางการเงินหลายครั้งในช่วงเวลาดังกล่าว เช่น

1. วันที่ 8 มีนาคม 2521 ไทยได้ยกเลิกการผูกค่าเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา โดยไปผูกผันค่าเงินบาทกับเงินสกุลประเทศคู่ค้าที่สำคัญ (BASKET OF CURENCIES) 7 สกุล คือ ดอลลาร์สหรัฐ มาร์คเยอรมัน เยน ปอนด์ ริงกิต มาเลเซีย ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง เพื่อรักษาเสถียรภาพของเงินบาทที่กำลังแปรปรวน (สถาพร ชินะจิต, 2521)

2. วันที่ 7 สิงหาคม 2521 ไทยประกาศเพิ่มค่าเงินบาท ซึ่งไม่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและการเงิน โดยขึ้นร้อยละ 1 จาก 20.40 บาท เป็น 20.20 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ค่าของเงินบาทแข็งขึ้น การส่งออก

เกิดการชลดตัวอย่างกระทันหัน สินค้าการเกษตรล้นตลาด ราคาตกต่ำ (สภาพ
ธินะจิต, 2521)

3. วันที่ 1 พฤศจิกายน 2521 ถึงแม้ว่าการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยน
อิงกับกลุ่มสกุลเงินสำคัญๆ แต่ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของไทยก็ยังไม่คล่องตัวเท่าที่ควร
จึงหันมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนรายวัน (Daily Fixing) ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยน
จะถูกกำหนดเป็นรายวัน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2521)

4. วันที่ 12 พฤษภาคม 2524 ไทยประกาศลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 1.04
ทำให้อัตราแลกเปลี่ยน จาก 20.775 บาท เป็น 21 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ
สาเหตุเพราะค่าเงินบาทสูงขึ้นตามดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ
ของไทย ทำให้ภาวะหนี้สินต่างประเทศมีมากขึ้น (ในค่าของเงินบาท) และสินค้า
อุปโภคบริโภคจากต่างประเทศแพงขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2524)

5. วันที่ 15 กรกฎาคม 2524 ได้ประกาศลดค่าเงินบาทลงอีกที่ 2
ลงอีกร้อยละ 8.7 อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐ ปรับเป็น 23 บาทต่อ
1 ดอลลาร์ และยกเลิกระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันเพื่อป้องกันการเก็บอัตรา
แลกเปลี่ยน ดังนั้นเงินบาทไทยจึงหันมาผูกกับเงินดอลลาร์สหรัฐอีกครั้งหนึ่ง (ธนาคาร
กสิกรไทย, 2524)

6. วันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 รัฐบาลประกาศลดค่าเงินบาท โดยลดลง
ในอัตราร้อยละ 14.81 จาก 23 บาท เป็น 27 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ และหันไป
ผูกค่าเงินบาทในระบบเงินสกุลประเทศคู่ค้าที่สำคัญ (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2527)

จากสถานการณ์ในช่วง 2521-2531 แสดงให้เห็นว่ามีอัตราความผันผวน
ของการเงินค่อนข้างสูง การลดค่าเงินบาทมีผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ
มีการขาดดุลการค้า ประชาชนมีภาวะหนี้สินที่เพิ่มขึ้น เป็นต้น

พื้นฐานของคนไทยส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรกร ซึ่งมีปัญหาความยากจน
ไม่มีที่ทำกิน ขาดความรู้ในด้านการเกษตร โดยเฉพาะการเพิ่มผลผลิต
ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนหรือพ่อค้าคนกลาง จากการสำรวจของธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (2529) พบว่า เกษตรกรในเมืองไทยมีหนี้สินร้อยละ
92.12 ของเกษตรกรทั่วประเทศ และมีการดำเนินงานด้านเกษตรกรรม ได้รับ
ผลตอบแทนไม่เพียงพอในการดำรงชีพ ร้อยละ 18.32 การลงทุนทางการเกษตร

ของประชากรยังใช้ทุนสูง และประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นประชากรที่เป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศ ประสบปัญหาการว่างงานในช่วงฤดูร้อน สุขภาพของเกษตรกรไม่ดี เห็นได้จากการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุข (2531) พบว่าเด็กที่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเป็นชาวนา หรือเกษตรกร มีอัตราการเป็นโรคขาดอาหารมากที่สุดถึงร้อยละ 81.65 ของเด็กที่ป่วยเป็นโรคขาดสารอาหาร

เนื่องจากระบบเศรษฐกิจของไทยในช่วงปี 2521-2532 เป็นช่วงเวลาที่ผันผวน เป็นเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เกษตรกรยังขาดความรู้ด้านการเกษตร การใช้ปุ๋ย สารเคมี การเพิ่มผลผลิต การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เกษตรกรยังถูกพ่อค้าคนกลาง เอาเปรียบ มีปัญหาการว่างงานค่อนข้างสูง และขาดความรู้ด้านการบริโภค

จากงานวิจัยด้านเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยมหิดล (2530) พบว่าสาเหตุใหญ่ของการเป็นหนี้ของเกษตรกร เนื่องจากการถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางถึงร้อยละ 77.32 ของเกษตรกรที่มีหนี้สิน นั่นคือ การต้องลงทุนสูงและขายผลผลิตได้ต่ำ และจากการสำรวจในงานวิจัยชิ้นเดียวกันนี้ พบว่า ผู้ประกอบอาชีพขายสินค้าการเกษตรที่ไม่ได้เป็นเกษตรกร มีรายได้โดยเฉลี่ย 300,000 บาทต่อคนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 38.65 ของพ่อค้าทั้งหมดมีรายได้เฉลี่ย 500,000 บาทต่อคนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 50.44 ของพ่อค้าทั้งหมด และสูงกว่า 500,000 บาทต่อคนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 11.91 จะเห็นได้ชัดเจนว่า เมื่อเทียบกันแล้วระหว่างรายได้ของเกษตรกรกับพ่อค้าคนกลาง นับว่าแตกต่างกันอย่างมาก

ไพบูลย์ ช่างเขียน (อ้างถึงใน สุรเจตน์ ผดุงวิทย์, 2523) กล่าวว่า ด้วยผลของการใช้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของเราที่เป็นเกษตรกรยากจน มีระดับการครองชีพต่ำ ขาดแคลนที่ดิน ทุนทรัพย์ ความรู้ ปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่สำคัญไม่นิยมการรวมกลุ่ม (สหกรณ์) ที่มีอำนาจต่อรอง มีแต่กลุ่มนายทุนที่ดิน นายธนาคาร และนักธุรกิจอันเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมเท่านั้นที่ร่ำรวย เป็นปึกแผ่นแน่นหนาจากค่าเช่า ดอกเบี้ย ทำให้ช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างคน 2 กลุ่มแตกต่างกันมาก ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคอย่างเหลือล้น

ประกอบ คุปรัตน์ (2529) กล่าวว่า ฐานเศรษฐกิจ เป็นด้านการเกษตร แต่ที่ผ่านมา การพัฒนาทางด้านนี้กลับถูกทอดทิ้งมาโดยตลอด เกษตรกรในอนาคต ต้องเผชิญกับปัญหาการพาณิชย์ การตลาด ปัญหาความล้มจมของผู้ผลิต แต่บริษัท เกี่ยวกับผลิตผลทางการเกษตร ขายปุ๋ย ขายพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ยา และเคมีภัณฑ์ ที่ทั้งหลายกลับร่ำรวย เกษตรกรกลายเป็นทาสของบริษัทยักษ์ใหญ่ทางเกษตร

จาริก โสทธิพันธ์ (2525) กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจของไทยในช่วงนี้ส่วนใหญ่ ขึ้นอยู่กับการเกษตรกรรม เพราะแรงงานร้อยละ 80 ได้ใช้ในการประกอบอาชีพทางด้านนี้ แต่กล่าวโดยสรุปแล้ว ประชาชนที่เป็นเกษตรกรยังยากจนอยู่มาก

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2523) กล่าวว่า คนไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลักษณะสำคัญของระบบเศรษฐกิจยังไม่เปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพ แต่มีการเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณและวิธีการผลิต บางประการ การกระจายรายได้ยังไม่มีผลไปถึงคนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ ประดิษฐ์ มัชฌิมา (2523) ซึ่งกล่าวถึงสังคมเกษตรว่าเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ ได้รับการศึกษาน้อย ลักษณะของประชาชนมีความยากจนสูง คนว่างงานมาก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ระบบเศรษฐกิจของไทยเป็นแบบทุนนิยม ประชาชนส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพเกษตรกร การกระจายรายได้ยังมีช่องว่างอยู่มากระหว่างนายทุนกับเกษตรกร ประชาชนยากจน ขาดความรู้ในการเกษตร หรือในอาชีพที่ตนเองมีความถนัด การจัดการศึกษาที่จะช่วยลดปัญหานี้จึงควรที่จะให้ความรู้ทางเกษตร ให้รู้จักการบริโภคที่ถูกต้องและประหยัด ให้รู้จักการเพิ่มผลผลิตของตนให้ดีขึ้น และ การรู้จักการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาใช้อย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการจัดการศึกษาเพื่อการพึ่งตนเอง

จากเหตุผลและเหตุการณ์ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้มองเห็นได้ชัดถึงสภาพเศรษฐกิจของไทย ช่วงปี 2521-2531 มีลักษณะของปัญหาซึ่งเป็นความต้องการของสังคมดังนี้

1. ขาดด้านความรู้ทางการเกษตร และการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร
ของเกษตรกร
2. การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างฟุ่มเฟือย
3. การถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง
4. ปัญหาการว่างงาน
5. ปัญหาเรื่องการบริโภค

สภาพสังคมไทย

คำว่า "สังคม" มีผู้ให้ความหมายไว้ต่างกันมากมายหลายคน แต่ละคนพยายามที่จะให้คำจำกัดความตามแนวคิดของตน เช่น

ป้อม กิมวังตะโก (2528) ได้ให้ความหมายของสังคมไว้ว่า ได้แก่ กลุ่มคนที่ไม่จำกัดเพศ และวัยจำนวนหนึ่งมาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีการสืบทอดต่อความเป็นกลุ่มไปเรื่อยๆ มีสถาบัน และวิถีการดำเนินชีวิตที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2523) อธิบายไว้ว่า สังคมคือ จำนวนรวมบุคคลจำนวนหนึ่งซึ่งสัมพันธ์กันค้อยข้างสม่ำเสมอ

รัตนา ตุงคสวัสดิ์ (2528) ให้ความหมายของสังคมไว้ว่า หมายถึง ชีวิตของมนุษย์ในทุกแง่ คือ อาจคลุมถึงระบบเศรษฐกิจ การเมือง และศาสนาไว้ด้วย

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า สังคม คือ ความสัมพันธ์กันของมนุษย์ในทุกๆ ด้าน

สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมที่พัฒนามานาน แต่ยังคงลักษณะดั้งเดิมอยู่มาก มีการแบ่งชนชั้นที่ไม่เคร่งครัดตายตัว สภาพสังคมไทยในช่วง พ.ศ. 2521-2532 ยังเป็นสังคมเกษตรกรรมและพยายามที่จะเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ๆ นอกจากนี้บุคคลในสังคมเริ่มใช้วัตถุเป็นเครื่องมือกำหนดฐานะของสังคม จึงเริ่มเข้าสู่การนิยมวัตถุ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเจริญและบุคคลมีค่านิยมยกย่องการดำเนินชีวิตของชาวตะวันตก ปัญหาที่พบมากของสังคมก็คือ ปัญหาความยากจน ปัญหาการว่างงาน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหา

การเกิดของประชากร ปัญหายาเสพติด และปัญหาความเสื่อมโทรมทางจิตใจ
จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสังคมไทยได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับสังคมไทย ดังต่อไปนี้

สายสุรี จุติกุล (สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2532) ได้กล่าวว่า

สภาพสังคมไทยเป็นสังคมที่ขึ้นอยู่กับค่านิยมที่มีมาช้านาน เรามักจะยกย่อง
คนมีเงิน จึงทำให้ต่างก็กระเสือกกระสนที่จะหาวัตถุไว้ใช้ จึงทำให้เกิดปัญหาความ
ยากจนขั้นแค้น ปัญหาการว่างงานนับเป็นปัญหาที่หนักของรัฐบาลที่จะแก้ปัญหา แต่ก็ยัง
ไม่มีทางแก้ไขได้ เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่ความเติบโต
ทางด้านความต้องการกำลังงานไม่เหมาะสม เมื่อปัญหาการว่างงานมากขึ้น ปัญหา
อาชญากรรมก็ตามมา รวมทั้งเด็กวัยรุ่นกับยาเสพติดก็มากขึ้น เมื่อมีการขยายตัวของ
สังคม คนมากขึ้น สภาพสิ่งแวดล้อมก็เป็นปัญหาตามมา

สมศรี กันธมาลา (สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2532) กล่าวว่า

ปัญหาสังคมไทยส่วนใหญ่ พบว่าในช่วงเวลาดังกล่าว (2521-2532) มีสิ่ง
บอกเหตุหลายๆ อย่าง เช่น ยาเสพติด ปัญหาสุขภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ
สังคมวัยรุ่นโดยส่วนใหญ่ที่มีปัญหามากๆ เพราะขาดการศึกษาและการเลี้ยงดูที่ไม่ดี
ทำให้เกิดปัญหา โดยเฉพาะปัญหาจิตใจที่เสื่อมโทรม ปัญหาด้านอาชญากรรม ปัญหา
ยาเสพติด ปัญหาที่กล่าวมานี้ เป็นสิ่งบอกเหตุถึงความเสื่อมในจิตใจ นอกจากนี้
ปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มของประชากรที่มากขึ้นทุกขณะ จะเห็นได้ว่า เมื่อปี พ.ศ.
2515 มีประชากรไทยประมาณ 40 ล้านคน แต่เดี๋ยวนี้มีถึง 60-70 ล้านคนแล้ว ทำให้
เกิดปัญหามลภาวะติดตามมา และปัญหาสุขภาพก็ตามมา สิ่งที่เราควรจะทำ
ในสังคมนี้ คือ ควรให้ความรู้ที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต เช่น ปัญหายาเสพติดก็ควร
ให้เขารู้ว่ามันมีโทษอย่างไร หรือปัญหาด้านสุขภาพควรให้ความรู้เรื่องสุขศึกษา

มีชัย วีระไวทยะ (สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2533) กล่าวถึงการเพิ่มของ

ประชากรว่า
การคุมกำเนิดเป็นเพียงการชะลอการเกิดเท่านั้น ไม่สามารถแก้ปัญหาของ
การเพิ่มของประชากรได้ แต่ทำให้พลเมืองมีไม่มากขึ้นอย่างรวดเร็ว ยกตัวอย่างง่ายๆ
เหมือนกับคนในหมู่บ้านมี 1 ครอบครัว มีลูก 5 คน กับอีกหมู่บ้านหนึ่ง มี 15 ครอบครัว
มีลูกครอบครัวละ 2 คน จะเห็นว่าครอบครัวหลังมีลูกน้อยกว่า แต่จำนวนครอบครัว

มากกว่า ทำให้มีประชากรเพิ่มมากกว่า ยิ่งต่อไปถึงแม้ว่าทุกคนรอบตัวจะมีการคุมกำเนิด ทำให้มีคนเกิดน้อยแต่ก็ยังเพิ่มอยู่ดี ผลดีของการคุมกำเนิดก็คือ ทำให้ภาวะของแต่ละครอบครัวมีน้อย และมีสมาชิกที่มีคุณภาพ

สำหรับปัญหาของสังคมไทยนั้นมีปัญหาหลักที่ควรจะต้องแก้ไข ก็คือ ปัญหาการประกอบอาชีพการรวม ปัญหาด้านยาเสพติดในเด็กวัยรุ่น ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพราะการขยายตัวของประชากร ปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย สำหรับปัญหาความเสื่อมทางจิตใจนั้นนับว่ารุนแรงที่ทางภาครัฐบาลควรแก้ไข กล่าวได้ว่า หากปัญหาความเสื่อมทางจิตใจหมดไปแล้ว ปัญหาทุกปัญหาที่กล่าวจะลดลงไป

เจริญ พรหมอยู่ (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2533) กล่าวถึงสภาพปัญหา ด้านสังคมไทยในช่วงปี 2521-2532 ไว้ว่า

ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาสุขภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ไม่ใช่เพิ่งจะเริ่มในช่วงนี้ มันมีมาทุกยุคทุกสมัย ขึ้นอยู่กับคุณภาพของคน แต่สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องแก้ไข ยกตัวอย่างเช่น ปัญหายาเสพติด สมัยก่อนก็มีการสูบฝิ่น การปลุกฝิ่นกันมาตั้งแต่ตั้งตำบลบรพ์ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษก็คงจะจำได้ สมัยก่อนนี้ชยะในกรุงเทพฯ มากมาย ปัญหาสุขภาพก็มีทุกยุคทุกสมัยมา หากจะถามว่าช่วงนี้มีปัญหาอะไรด้านสังคมไทย ก็ตอบได้ว่ามีปัญหาเหมือนๆ กับสมัยก่อน และเพิ่มปัญหาประชากรเข้าไปอีกปัญหาหนึ่ง หากจะแก้ปัญหานี้ ควรจะจัดการศึกษาเพื่อชีวิตมากกว่าการศึกษาเพื่อหลักการ

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2533) กล่าวโดยสรุปว่า สังคมไทยในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีอัตราการแข่งขันค่อนข้างสูง ทำให้เกิดปัญหามาก มีความนิยมทางวัตถุค่อนข้างสูง ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมมีมากกว่าสมัยที่ผ่านๆ มา ปัญหามลพิษซึ่งเกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์และความเห็นแก่ตัว

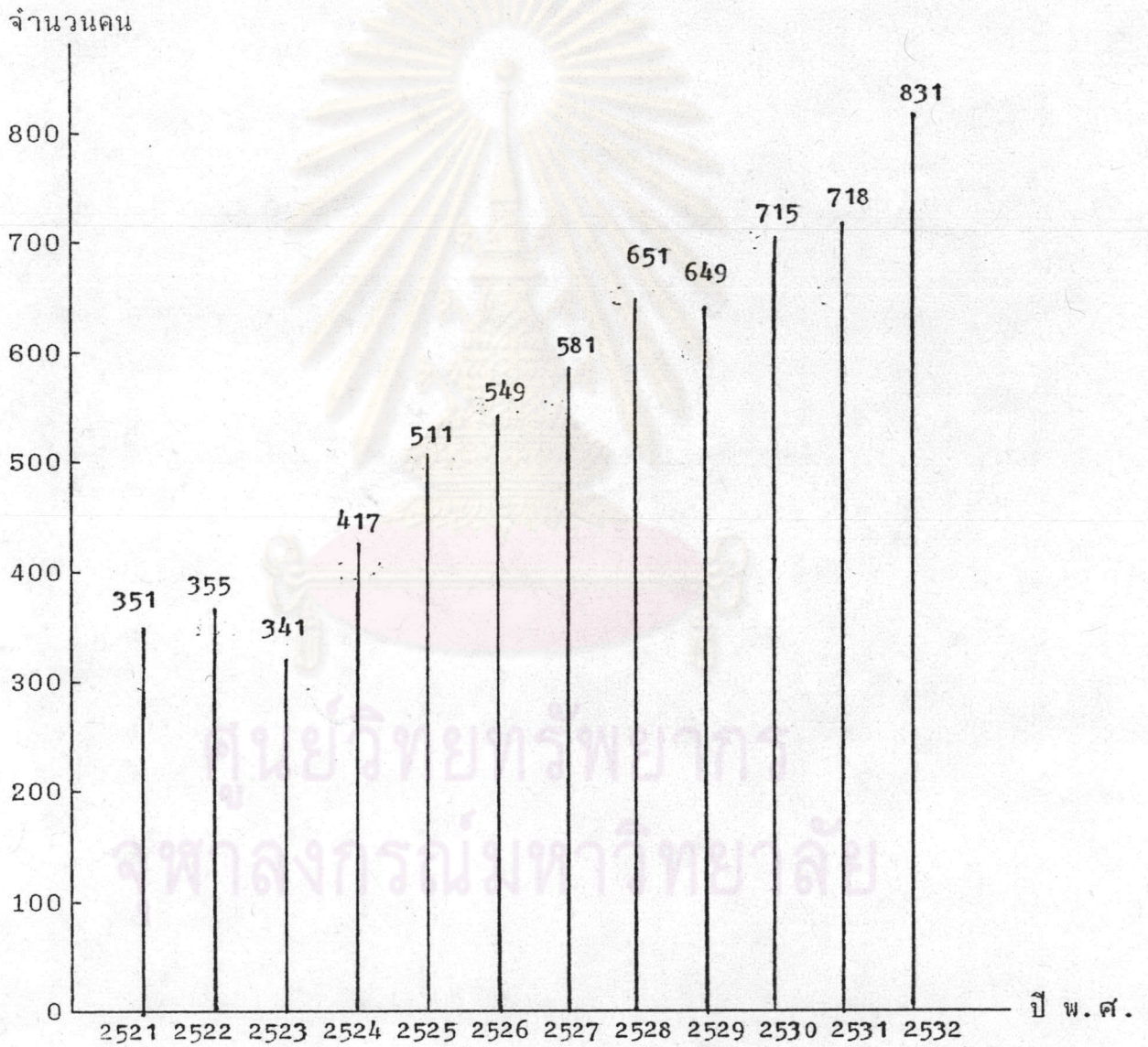
จากสภาพดังกล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า มีปัญหาด้านสังคม มีหลายปัญหาและเป็นสิ่งที่น่าวิตกเป็นอย่างยิ่ง ปัญหาที่กล่าวมาพอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหายาเสพติด

จากสถิติของสำนักงานปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ พบว่า ในช่วงปี 2521-2532 มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 สถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดในสถานะผู้ขาย ปี 2521-2532

ที่มา สำนักงานปราบปรามยาเสพติด, 2523

2. ปัญหาอาชญากรรม

ปัญหาอาชญากรรมนับเป็นปัญหาใหญ่อีกปัญหาหนึ่งที่ต้องดำเนินการแก้ไข จากสถิติของคดีอาชญากรรม กรมตำรวจ (กรมตำรวจ, 2532) แสดงว่า การก่ออาชญากรรมในสังคมไทยสูงขึ้นทุกปี และมีแนวโน้มสูงขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสถิติคดีอาชญากรรมในประเทศไทย ปี 2521-2531

ปี พ.ศ.	จำนวนคดี										
	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
ลักขโมยคดี											
ฆ่า	3241	2811	3474	4236	4181	4630	5112	5101	5131	6242	7122
ทำร้ายร่างกาย	5137	5284	5561	4721	4630	5616	5811	5410	5641	5734	5814
ข่มขืน/อนาจาร	1021	731	843	1460	1640	1661	1211	1541	1376	1654	1811
ชิงทรัพย์	6142	7420	7002	7577	7713	7184	7647	7874	7811	7902	8146
ปล้น	1211	1411	1644	1486	1843	1581	1732	1862	1920	1976	2002

ที่มา กรมตำรวจ, 2532

จากสถิติดังกล่าว ยังมีการสรุปไว้ว่า สาเหตุที่เกิดขึ้นเพราะ สุรา ยาเสพติด เป็นอันดับ 1 ถึงร้อยละ 71.26 และมูลเหตุจูงใจจากความยากจน 16.43 (กรมตำรวจ)

3. ปัญหาด้านสุขภาพ

กระทรวงสาธารณสุขได้ทำการสำรวจนักเรียนตามโรงเรียนทั้งประถม

และมีชยม พบว่า

ก. นักเรียนที่อยู่ภาคกลาง ร้อยละ 21.18 มีน้ำหนักและส่วนสูงยังไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

ข. นักเรียนภาคเหนือ ร้อยละ 37.16 ที่มีน้ำหนักและส่วนสูงยังไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

ค. นักเรียนภาคใต้ ร้อยละ 30.12 มีน้ำหนักและส่วนสูงยังไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

ง. นักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 39.16 มีน้ำหนักและส่วนสูงไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

สาเหตุที่ทำให้นักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีน้ำหนักและส่วนสูงไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ พบว่า มีปัญหาทางภาวะโภชนาการและปัญหาเรื่องสุขศึกษา (กระทรวงสาธารณสุข, 2532)

4. ปัญหามลภาวะ

จากการสำรวจและรายงานผลของสภาวะแวดล้อมของกองทุนรักษาสิ่งแวดล้อม (ม.ป.ป.) พบว่า อากาศในช่วงปี 2526-2529 มีมลภาวะสูงกว่าในอดีตที่ผ่านมา สาเหตุเกิดจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในสังคมเมือง มีอุณหภูมิสูงขึ้น 1-2 องศาเซลเซียส น้ำเสียมีค่าเฉลี่ยของออกซิเจนในน้ำต่ำกว่าช่วงปี 2520-2525 และมีสารตกค้างมากขึ้นกว่าช่วงเวลาดังกล่าว สาเหตุเนื่องมาจากการใช้สารเคมีในปริมาณสูง ทำให้การทิ้งของเสียลงในน้ำมีมาก ประกอบกับภาคอุตสาหกรรมขยายตัว ชายฝั่งทะเลทุกจังหวัดมีแนวโน้มที่จะเกิดมลภาวะมากขึ้น เนื่องจากการสะสมของเสียที่ไหลจากแม่น้ำลงสู่ทะเลในอ่าวไทย (กองทุนรักษาสิ่งแวดล้อม, 2532 และ ปัญหา ธนากรกุล, สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2532)

5. ปัญหาการเสื่อมโทรมทางจิตใจ

จากตัวเลขของปัญหาด้านอาชญากรรมดังที่กล่าวมาแล้วในตารางที่ 1 หน้า 18 สะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาความเสื่อมโทรมทางจิตใจมากขึ้นทุกขณะ กระทรวงยุติธรรม ได้รวบรวมสถิติเกี่ยวกับการต้องโทษของคดีที่ผิดกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พบว่า

- คดีฉ้อโกง มีมากที่สุด ร้อยละ 51.35 ของคดีแพ่งทั้งหมด
- คดีหมิ่นประมาท รองลงมา ร้อยละ 26.43 ของคดีแพ่งทั้งหมด
- คดีขู่สาว/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 11.22 ของคดีแพ่งทั้งหมด
- นอกนั้นเป็นคดีมโนสำเนา

(กระทรวงยุติธรรม, 2528)

6. ปัญหาการเพิ่มของประชากร

สมาคมวางแผนครอบครัวได้ทำการสำรวจจำนวนประชากร พบว่า ประชากรไทยมีสถิติการเกิดค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับประเทศที่เจริญแล้วอย่าง สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ คาดว่า ประชากรไทยจะมีถึง 80 ล้านคนในอีก 10 ปีข้างหน้า (สมาคมวางแผนครอบครัว, 2531)

จากปัญหาสังคมดังกล่าวข้างต้น ทำให้นักการศึกษาจำเป็นต้องหันมา ทบทวนการจัดการศึกษาให้แก่คนส่วนใหญ่ของประเทศ เพราะเมื่อเกิดปัญหาใดขึ้นใน บ้านเมือง วงการที่ถูกขัดท้อความรับผิดชอบมากที่สุด ก็คือ การศึกษานั้นเอง (สุนทรวิวัฒน์, 2531) ดังนั้น การจัดหลักสูตรประถมศึกษาจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพ สังคมที่เป็นอยู่ โดยกำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ และแนวทางแก้ไขปัญหาขึ้นพื้นฐานอย่าง สอดคล้องประสานและต่อเนื่องกัน

สภาพสังคมด้านวัฒนธรรม

สภาพสังคมไทยยังมีปัญหาด้านวัฒนธรรมอยู่มาก แม้ว่าจะมีหน่วยงานที่ รับผิดชอบอยู่แล้วก็ตาม เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและเผยแพร่ วัฒนธรรม (สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2532) กล่าวว่าโดยสรุปว่า การดำเนินงานของ หน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมนับว่าเป็นงานหนักมาก เนื่องจากว่าเรา ไม่มีการฟื้นฟูวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบประกอบกับการไหลเข้าของวัฒนธรรม ตะวันตก ทำให้วัฒนธรรมไทยถูกกดบังคับลงไป ดังนั้นทุกหน่วยงานของรัฐจึงควรร่วมมือกัน มิใช่ปล่อยให้เป็นการหน้าที่ของกองวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาในทุกๆ ระดับ ควรให้การอบรมให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมและ การอนุรักษ์วัฒนธรรมกันอย่างจริงจัง

ในช่วงระยะเวลาระหว่าง พ.ศ. 2521-2531 จะเห็นได้ว่ามีปัญหาด้าน วัฒนธรรมที่ประเทศไทยประสบอยู่ อันได้แก่

1. การถือค่านิยมตะวันตก ขาดการส่งเสริมค่านิยมแบบไทย จะเห็นได้จาก งานวิจัยของ ส่องศรี พรเพ็ญ (2530) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของคนไทยเกี่ยวกับ สาเหตุของวัฒนธรรมไทยที่ถูกกดบังคับ พบว่า ระหว่าง พ.ศ. 2525-2530 มีวัฒนธรรม ต่างชาติ โดยเฉพาะตะวันตกไหลเข้ามาสู่ประเทศไทยอย่างมาก ในปี พ.ศ. 2529 ซึ่งรัฐบาลจัดให้เป็นปีการท่องเที่ยว ในบางแห่งจัดเพื่อเอาใจชาวตะวันตก ได้จัด

บรรยากาศ สถานที่ และบริการให้เหมือนของประเทศตะวันตก ซึ่งทำให้เกิดค่านิยม
ในหมู่วัยรุ่นเพิ่มขึ้น (เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2532 และ
เสรี หวังในธรรม, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2532)

ส่วน คติภทธี ปราโมช (2521) กล่าวถึงสาเหตุของความสับสนทาง
ด้านวัฒนธรรมไทยว่าเป็นเพราะ

1. เรายอมรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาโดยเจตนาเพื่อเหตุผลบางอย่าง
ตลอดจนความเจริญในทางวัตถุ ความสำเร็จในทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนมาตรฐาน
ในการครองชีพที่สูงของตะวันตก เป็นเหตุให้คนไทยเห็นว่าวัฒนธรรมตะวันตกต้องดี
กว่าวัฒนธรรมไทย และต้องพยายามติดตามและรับเข้าไว้เสมอไป

2. เรารับวัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามามีอิทธิพลเหนือตัวเรา และ
เหนือวัฒนธรรมของเราโดยไม่ได้ตั้งใจและโดยไม่รู้ตัว เช่น การใช้สำนวนโวหารฝรั่ง
ในภาษาไทย และพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้คนได้รับบริโภคมามากๆ และมีความสุขมากๆ
จากวัตถุ

3. เราปล่อยให้วัฒนธรรมไทยถูกทอดทิ้งไม่ได้รับความสนใจมานาน
และไม่มีใครศึกษาให้รู้ต้นเหตุที่ทำให้วัฒนธรรมไทยบางอย่างสาบสูญไป ทั้งในด้านศิลปะ
วรรณคดี ขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านความสัมพันธ์ต่างๆ

4. คนไทยเราเองไม่สนใจวัฒนธรรมไทย ด้านความเห็นดี เห็นงาม
หรือด้วยความซื่อซึ้งในวัฒนธรรม แต่มองวัฒนธรรมในทัศนะของชาตินิยม คือ ต้องการ
จะรักษาถ่ายทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย เพราะความรู้สึกรู้ว่าเป็นของคนไทยเท่านั้น
โดยไม่ได้พิจารณาถึงความเหมาะสมลึกลับซึ่ง ความประณีตงดงาม ซึ่งในที่สุดก็รักษา
เอาไว้ไม่ได้

2. วัฒนธรรมไทยถูกทอดทิ้ง แม้ว่าในปี พ.ศ. 2530-2531 จะมีการ
เรียกร้องขอวัตถุโบราณซึ่งถูกขโมยไปจากประเทศไทยคืน โดยมีบุคคลหลายฝ่ายพยายาม
ทุกวิถีทางที่จะเรียกร้องวัตถุโบราณที่มีชื่อว่า "ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์" คืนจาก
พิพิธภัณฑ์ชิดาโกะ ซึ่ง ยืนยง โอภากุล ถึงกับแต่งเพลง "ทับหลัง" เพื่อให้เกิดสำนึกถึง
ความเป็นไทย (อ้างถึงใน สุระ ภาณุจิต, 2532) โดยมีข้อความตอนหนึ่งว่า
"เอาไม่เคล็ด แจ็คสันคืนไป เอาพระนารายณ์คืนมา..." ยืนยง โอภากุล (อ้างถึงใน
สุระ ภาณุจิต) หรือ แอ๊ด คาราบาว ได้ชี้แจงว่า สาเหตุที่ทำให้เทปชุดนี้ เพราะต้องการ
ให้คนไทยรู้จัก

หวงแหวนศิลปะและวัฒนธรรมของไทย เนื่องจากวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นของคนไทยถูกทอดทิ้งมานาน คำกล่าวนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุลักษณ์ ศิวลักษณ์ (2532) ที่กล่าวไว้โดยสรุปว่า วัฒนธรรมไทย เป็นวิถีทางดำเนินชีวิตของคนไทยที่ละเอียดอ่อน แต่สภาพปัจจุบัน วัฒนธรรมไทยขาดการเหลียวแลและส่งเสริมจากคนไทยและหน่วยงานของรัฐ จึงทำให้วัฒนธรรมไทยเริ่มเสื่อมสลายไป ประกอบกับการหลงใหลของวัฒนธรรมตะวันตกที่เข้ามาสู่ประเทศเรา ทำให้คนไทย โดยเฉพาะบรรดาเด็กไทย ที่อยู่ในระยะวัยรุ่น ซึ่งสามารถซึมซับวัฒนธรรมที่แปลกๆ เหล่านี้ไว้ได้อย่างรวดเร็ว

วัฒนา วิวัฒน์วงศ์ (2532) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของหน่วยงานของรัฐไว้โดยสรุปว่า รัฐมิได้ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะเห็นได้จากการทวงทับหลังนารายณ์คืน ปรากฏว่าทางรัฐได้ช่วยเหลือน้อยมาก เริ่มมีการปลูกฝังให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย แต่เป็นการกระทำแบบไฟไหม้ฟาง เนื่องจากขาดการติดตามประเมินผล และจากการศึกษาเรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของ ชัยณรงค์ ประพฤติธรรม (2530) พบว่า การส่งเสริมวัฒนธรรมไทยขาดความต่อเนื่องและมีบุคคลเพียงร้อยละ 0.28 เท่านั้นที่พยายามศึกษาวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจัง (เป็นชายร้อยละ 0.12 เป็นหญิงร้อยละ 0.16) ร้อยละ 11.5 อยากรจะศึกษาวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจัง แต่ไม่มีเอกสาร นอกนั้นไม่เคยศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย และจากการเข้ารับฟังการบรรยายเรื่อง "สภาพวัฒนธรรมไทยในทศวรรษนี้" ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศิลปากร (วังท่าพระ) 18-20 พฤษภาคม 2532 ดร. เกียรติศักดิ์ อิชยานนท์ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม กล่าวว่า จะศึกษาค้นคว้า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คนไทยก็ยังนิยมความเป็นตะวันตก นับวันวัฒนธรรมไทยจะสูญหายไปทุกขณะ สุลักษณ์ ศิวลักษณ์ กล่าวว่า เมื่อการติดต่อสื่อสารสะดวกสบายขึ้น วัฒนธรรมต่างชาติก็ทะลักเข้ามาในประเทศไทย คนไทยเราชอบของแปลกของใหม่ก็รับเอาสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ เหล่านั้นเข้ามา ทำให้ลืมตนไปว่าเราคือคนไทย เสรี หวังในธรรม กล่าวว่า ปัจจุบันนี้ถ้าเรามองกันให้ดีๆ จะไม่เห็นอะไรเลยที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย เครื่องแต่งกายของคนไทยในปัจจุบันไม่รู้ว่า เป็นของชาติใดบ้าง มันปะปนกันไปหมด แม้แต่โบสถ์ วิหาร ศาลาในวัดวาอาราม ก็ไม่ค่อยจะมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทยแท้ให้เห็น ขนาดบ้านเรือนไทยในปัจจุบันยังต้องดอกเส้า เข็ม แต่เดิมเราไม่ต้องดอกเส้า เข็มให้มันยุ่งยาก แต่ก็แข็งแรงเหมือนดอกเส้า เข็ม

3. ขาดการส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ เมื่อมีปัญหาที่วัฒนธรรมไทยถูกทอดทิ้ง และคนไทยมีค่านิยมต่างชาติ เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าเราขาดการส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติอย่างจริงจัง ดังที่ บุญสม มาร์ติน (2530) กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการขาดการส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของไทย จะเห็นได้ว่า การจัดหลักสูตรตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ขาดการส่งเสริมด้านการรักษาเอกลักษณ์ของไทย ส่วน อากร วิชโร (2529) กล่าวว่า นับเป็นการดีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ ได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทาน "ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ" แก่ชาวไทยนำไปปฏิบัติ ซึ่งการนี้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่พึงนำไปปฏิบัติอย่าปล่อยให้เอกลักษณ์ของชาติล่มสลายต่อไป

นอกจากนี้ อากร วิชโร ยังได้กล่าวถึงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ว่าทรงเป็นนิกออนุรักษ์เอกลักษณ์ไทย โดยเฉพาะดนตรีไทย แต่ทำไมคนไทยส่วนใหญ่โดยเฉพาะเด็กๆ จึงไม่ดำเนินตามเบื้องยุคลบาท กลับไปยึดวัฒนธรรมฝรั่ง เป็นการสะท้อนให้เห็นว่ารัฐยังไม่ยอมส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติอย่างจริงจัง

จากสภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมไทยมีปัญหาที่ควรจะนำมาแก้ไข

ด้วยเหตุผลที่ว่า การจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคม การจัดหลักสูตรการศึกษาจึงต้องจัดเนื้อหาซึ่งเป็นกลไกของหลักสูตร ให้ส่งเสริมและสอดคล้องกับการแก้ปัญหาของสังคม ดังนั้นสภาพสังคมไทยทั้ง 4 ด้านดังกล่าวมาแล้ว จึงควรได้รับการตอบสนองจากหลักสูตรทางการศึกษา ด้วยเหตุผลที่ว่า การจัดการประถมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ ดังนั้นคนไทยทุกคนต้องผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา หลักสูตรดังกล่าวจึงต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาดังกล่าวมาแล้ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาหลักสูตรส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กับความต้องการของสังคมไทยในช่วงปีพุทธศักราช 2521 ถึง 2532

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาสภาพสังคมไทย ระหว่าง พ.ศ. 2521-2532 โดยศึกษาสภาพสังคมไทยเฉพาะ 4 ด้าน คือ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเท่านั้น

2. เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นเนื้อหาตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 และในแผนการสอนเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้เชี่ยวชาญซึ่งตอบแบบสอบถามแต่ละท่านถือว่าสามารถตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาสังคมไทยได้ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง เนื้อเรื่องต่างๆ ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 เป็นเนื้อหาเฉพาะส่วนที่สัมพันธ์กับปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ความต้องการของสังคมไทย หมายถึง เนื้อหาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการลดปัญหาของสังคมได้

ปัญหาของสังคมไทย หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งผู้วิจัยได้จากการศึกษาเอกสาร วารสาร การสัมภาษณ์ และได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญแล้วว่าเป็นปัญหาจริง

ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกับความต้องการของสังคมไทย หมายถึง เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ที่กล่าวถึง อ่างถึง หรือพาดพิงถึง ความต้องการของสังคมไทย

เนื้อหาที่สัมพันธ์กับสภาพปัญหาด้านการเมือง หมายถึง เนื้อหาในหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ความรู้เรื่องบทบาทของตนเองเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตย การแสวงหาอำนาจอันชอบธรรม ความรู้เรื่องเลือกตั้งแทนที่ดี ความรู้เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง ความรู้เรื่องข่าว และเหตุการณ์ปัญหาบ้านเมือง

เนื้อหาที่สัมพันธ์กับสภาพปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึง เนื้อหาในหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ส่งเสริมการลดปัญหาความยากจน ได้แก่ ความรู้ด้านการเกษตรกรรม ความรู้เรื่องเทคโนโลยีการเกษตร ความรู้เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้เรื่องการตลาดและสหกรณ์ ความรู้เรื่องอาชีพต่าง ๆ ความรู้เรื่องบริโภค

เนื้อหาที่สัมพันธ์กับปัญหาด้านสังคม หมายถึง เนื้อหาในหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้อยู่ในสังคมอย่างสงบสุข ได้แก่ ความรู้เรื่องยาเสพติด ความรู้เรื่องศาสนา และศีลธรรม ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม ความรู้เรื่องประชากรศึกษา ปัญหาอาชญากรรม

เนื้อหาที่สัมพันธ์กับปัญหาความต้องการทางด้านวัฒนธรรม หมายถึง เนื้อหาในหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ความรู้เรื่องค่านิยม ความรู้เรื่องวัฒนธรรมไทย ความรู้เรื่องเอกลักษณ์ของไทย ความรู้เรื่องวัฒนธรรมต่างชาติ การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ชี้ให้เห็นความเหมาะสมของเนื้อหากลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษาครั้งต่อไป